

Ugyanaz a táj a rajzokon, mint a verseiben, ugyanaz a derús életszemlélet vonja fénybe a képeket, mint amely átsüt a Mézőntő, a Virágok virága lapjain.

Takáts Gyula verseiben együtt van jelen a klasszikus hagyomány a modern nyelvhasználattal, míg rajzai akadémikus elveket követnek. Tisztes konzervativizmus ez, amely nem a láttatás újszerűségére, hanem a harmónia lekottázására törekszik, a külső és a belső képek megfeleltetésére. Ezek a rajzok nem az ismeretlennel viaskodó kalandok – etűdök inkább, vizuális tanulmányok a költeményekből is jól ismert élményanyagból. Ez a Pannon táj, a Balaton és persze a drága Becehegy, egészen a vízig, a berek rejtelmes világáig futó, hosszú Bacchus- lugasokkal.

A természet és az ember egymáshoz ezer szállal kapcsolódó viszonyáról szól ez a művészet. A versek is, a rajzok is. Takáts Gyula a mindenséggel méri magát. Rajzainak nincsenek ilyen ambíciói, nem konkurálnak a Teremtővel, hanem a világot látó ember/költő számára legmeghatározóbb tereket, kiterjedéseket, azok felsejlő logikáját tapogatják le. Amikor ő rajzol: egyszerűsít, elemmez, értelmez, a témát a vonal tömör, bölcs kellemével viszi papírra.

Nem virtuóz, de annál őszintébb képek ezek, a formai bravúrok helyett naivitás nélküli áhítattal avatnak be egy világrész harmóniájába.

De Takáts Gyula grafikai nemcsak a Becehegy hívogató nyugalmit, a balatoni táj isteni rendezettségét, a művész alkotóházának/présházának biztonságát adó, belső szerkezetét tárják fel, hanem reflektálnak a művész versépítő technikájára is. Megmutatják a tovább már nem bontható, de még elgondolható, lerajzolható lényegét.

(Elhangzott 2009. július 25-én, a Fonyódi Múzeumban, Takáts Gyula grafikai kiállításának megnyitóján.)

PARILL ORSOLYA

Vázlatok

Már kisdíákként kitűnt rajztehetsége, amelyre Rippl-Rónai is felfigyelt. Így a fiatalon elhunyt „kész festő”, Balázs János mellett alig tizenévesen látogathatta a mester rajzórát. A pécsi bölcsészkaron diplomázott történelem-filozófia-földrajz szakos tanárként, de a rajzkretát soha nem cserélte föl végleg az írótolllal. Művészi látásmódját az Egry Józseffel és Halvax Gyulával kötött barátsága árnyalta tovább a 30-as évek végétől. Mindkettőjükkel a család fonyódi villájának megépítése után kötött életre szóló barátságot. Erről a barátságról tanúskodik az is, hogy egy-egy fiatalkori kötetét mindketten illusztrálták.

Érzékeny képi látásmódja költészetének, prózájának, sőt esszéinek is sajátos, páratlanul érzékletes színt ad. A hatvanas évek elején lép önálló kiállításával a közönség elé lép. Első kiállítását Pécsen Martyn Ferenc nyitotta meg. Képeihez éppúgy, mint költészetéhez, a balatoni - becei - táj és világ szolgált kifogyhatatlan élményanyagot.

A jelenségek világában derús, mediterrán eleganciával eligazodó művészi attitűd első feleségének halála után elkomorodik. Immár az érzékenyen és a

szavakon túli világ izgatja, az „ötödik évszak”, a megkövült idő. Az egymásba csúszó idő- és térsíkoknak, az „onnan” üzeneteinek minél pontosabb megfogalmazása – költészetben és képben egyaránt. Ebből a kutató és egyre filozofikusabbá váló szemlélődésből, az innenső és onnani világ metszéspontján születik meg a különös Drangalag-világ és ennek művész-filozófusa, Csu Fu. A költő mása, alkotótársa és vitapartnere, aki egyszerre tűri, érti és magyarázza is e kettős szorítású ihletést.

Takáts Gyula, a Baumgarten-, József Attila-, és Kossuth-díjas költő, aki 96 évesen, 2007-ben jelentette meg legutolsó verseskötetét, 2008-ban még utoljára kézbe vette a tustollat, és néhány felejthetetlen képben vázolta föl a körötte beszűkült világot.

A rajzmappa címe: „Vázlatok”.

Azon a 2008. évi, november 20-i hajnalon páratlanul kerek és harmonikus életművet hagyott maga után.

A másik part